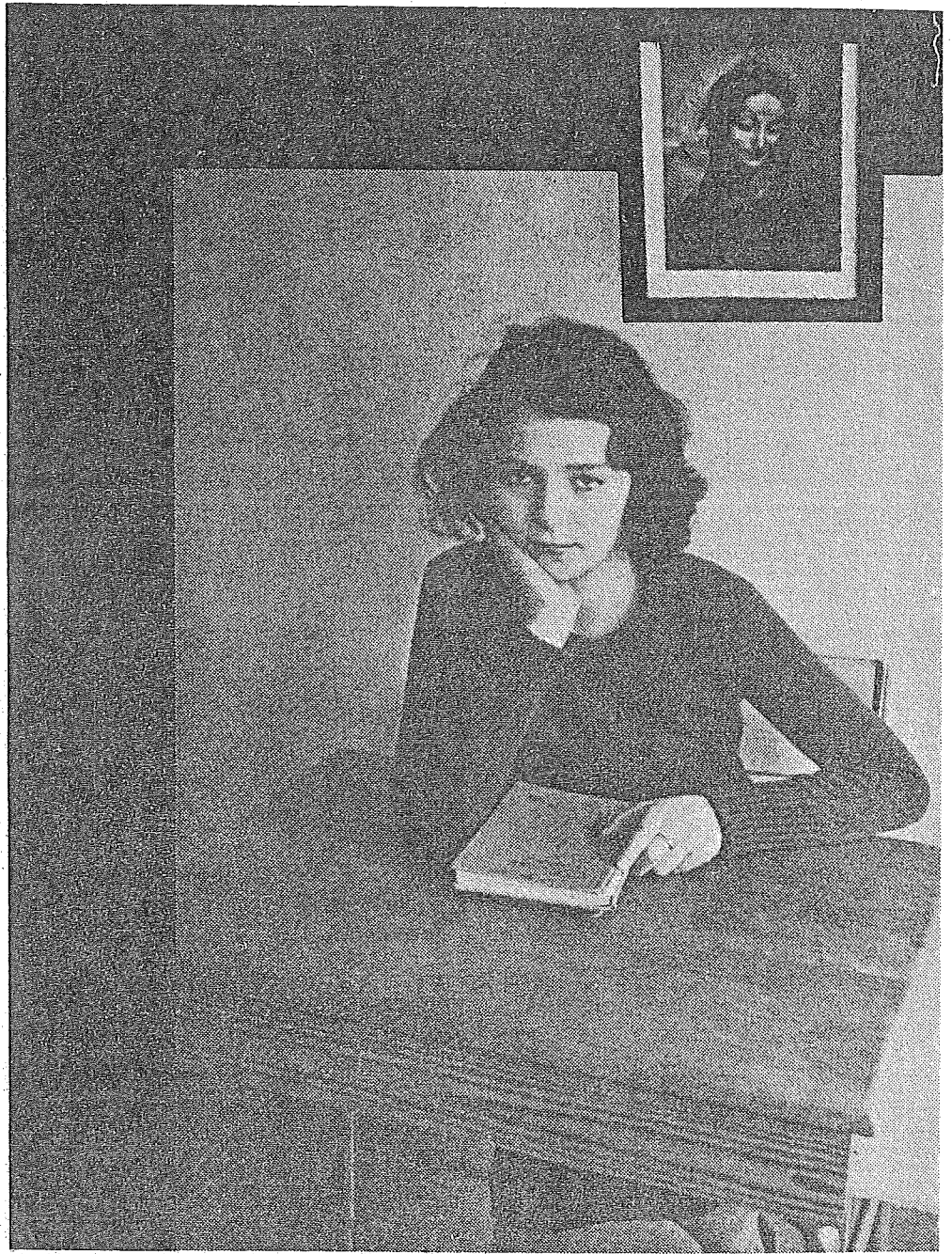

1933

Vad får den svenska
skolflickan veta?

morgonbris

Februari

Pris 25 öre

Kollektivhushåll i stället för som nu husmodersslav

En av de förnämsta orsakerna till att vi kvinnor ej kunnat hävda vår jämbördighet med männen på det medborgerliga området är utan tvivel bristen på ekonomisk jämlikhet. Man gav oss rösträtt. Ett klubbslag i riksdagen. Var så god mina damer, från och med i dag är ni medborgare och jämställda med oss skapelsens herrar; och så trodde man, att saken var klar och förvånade sig över, att resultatet ej blev det väntade. Se där — hette det snart — det tydliga beviset för att kvinnan till följd av vissa egenskaper, som vidlåda hennes kön, aldrig kan bli mannens jämlike. Man glömde härvid, att en verkan ej kan framställas utan att dess orsaker förefinnes. Så länge kvinnan intar en särställning på det ekonomiska området måste denna avspeglade sig på det medborgerliga. Men våra dagars unga kvinnor äro ju självförsörjande i likhet med männen, säger någon. Visserligen, men vi skola också komma ihåg, att den tid, en person har de största förutsättningarna att kunna göra medborgerliga insatser — åldern trettio till femtio år — är de flesta kvinnor så helt tagna i anspråk av arbete i hemmen, att de varken har tid, krafter eller intresse för politiska och sociala uppgifter. Och därför att de ha ett så begränsat område att röra sig på, blir deras syn på saker och ting delvis en annan. Redan Plato gjorde i sin skrift *Politica* — boken om staten — omkring 400 år före vår tideräkningens början gällande att kvinnan för att kunna uppfylla sina medborgerliga plikter måste befrias från hushållsgöromålen. Jag föreställer mig, att Platons samtida inför dessa idéer började ropa om familjebandens upplösning alldeles som arkitekt Wallander för ett år sedan. Detta rop har för resten höjts var gång kvinnan tilldelats större rättigheter. Så det är ingenting varken nytt eller originellt. Låt oss då skärskåda den nuvarande ordningen ur hemmets och familjelivets synpunkt och därvid tänka även på kvinnans ställning som människa, maka och mor.

Det arbete, som i ett välutrustat hem är uppdelat på flera personer, vilar i det fatiga på en enda nämligen hustrun, som i en person måste vara både kokerska, husa, barnjungfru och husmor för att icke tala om en massa andra yrken, som hon tillfälligtvis måste utöva på grund av bristande betalningsmedel såsom sömmerskans, skräddarens, skomakarens, strykerskans, modistens, målarens, tapetserarens o. s. v. Inte heller ges det för den fattiga familjens kvinnan någon semester eller några vilodagar. Det blir ingen normalarbetsdag för en sådan husmor utan 14—16 timmars jäktande arbete i vanliga fall; men blir det sjukdom eller lillen kinkar för tänder kan det bli dygnets alla tjugofyra timmar. Jag träffade nyligen en arbetarhustru, som ej haft en ledig dag på tolv år och ej heller fått sitta stilla och äta ett ordentligt mål mat under hela denna tid. Därtill kommer den ständiga bittra kampen mot fattigdomen, den förtvivalde ansträngningen att få de knappa slantarna att räcka till det nödvändigaste åt familjen. — Själv får hon försaka allt.

En fattig mors liv skulle vara outhärdligt, om hon icke fått denna barmhärtighetens gåva att kunna glömma sig själv för sina barn. Men ack så gammal och sliten hon ofta ser ut redan i medelåldern, och hur

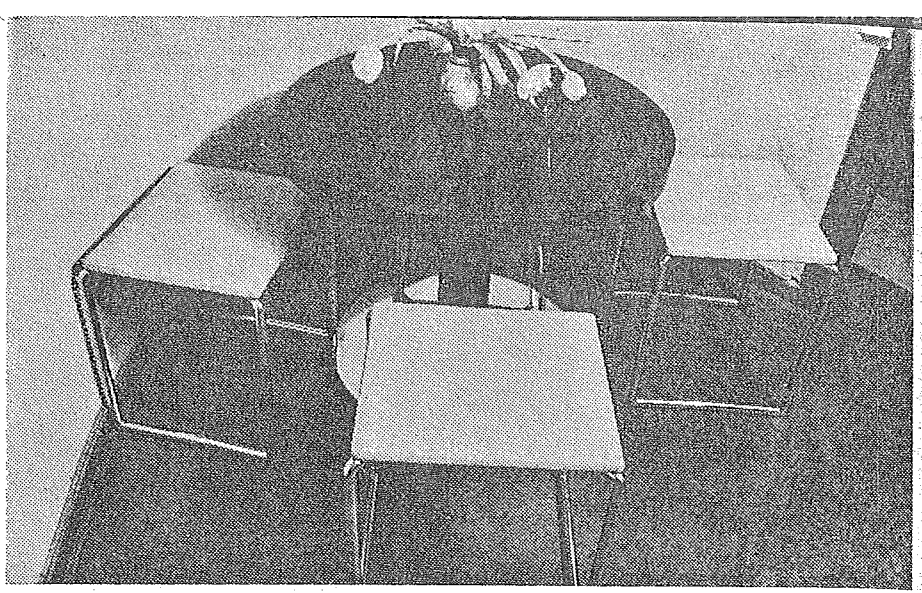

Foto G. Lundh.

Interiör från kvinnoförbundets nya expedition.

främmande hon står inför de nya tankarna och idéerna. Vem kan undra på det. Hon har ju varken tid att vårda sin kropp eller att odla sin själ.

Det värsta är dock att hon med allt detta arbete och all denna försakelse icke är i stånd att på ett tillfredsställande sätt sköta både hemmet och barnen. Var och en av dessa uppgifter kräver utom naturliga anlag och grundlig utbildning en persons hela tid, krafter och intresse. Som hon ej bokstavligen kan dela sig i två eller flera lelar, blir hon nödsakad att försumma ettdera, hemmet eller barnen — oftast blir båda lidande. Vid närmare undersökning finna vi, att barnen i de hem, som skötas av modern ensam, aldrig får komma ut i det fria under de första levnadsåren. Den fond av hälsa och motståndskraft mot sjukdomar de därigenom gå miste om kan knappast överskattas. Och vilka risker de små löpa genom att ständigt hänga mor i kjolen under hennes arbete se vi av tidningarnas olyckskrönikor. Den ena gången efter den andra finna vi notiser med följande rubriker: barn skällat till döds, den lilla drunknade i tvättbaljan, tvååringen föll i ån och drunknade, den lilla förtärde metatabletter och dog o. s. v.

Riskera de små liv och hälsa vid späda ålder, löpa de senare fara att råka in på villovägar, när de överlämnas åt gatan och landsvägen. Skall modern däremot försöka uppfylla sina plikter mot barnen (vilket en tänkande kvinna alltid gör), blir hemmet illa skött, vilket icke är ägnat att stärka familjebanden lika litet som ständigt penningbrist verkar sammanhållande på ett par äkta makar. När krubban är tom, bitas hästarna, säger ordspråket. Det gagnar heller icke att predika hem- och barnavård för en husmor, som ej har tid att följa de välmentade råden.

Och vad kan en sådan ständigt jäktad varelse få och ge av familjeliv. Kan hon någonsin i lugn och ro få slå sig ned hos sin make och låta honom blicka in i sin själ och mottaga hans förtroende, eller tillåter hennes tid och nerver henne att studera barnen, så att hon blir i stånd att ge dem något mera än det dagliga brödet. Jag tror att man vid närmare eftertanke måste fastslå, att den nuvarande formen för familjeliv verkar långt mera upplösande på detsamma än kvinnans strävan efter ekonomiskt oberoende. Gnisslar redan hemmaskineriet under normala förhållanden, blir det verklig nöd, då olyckan infinner sig. Mannen — familjeförsörjaren kan

bli sjuk eller arbetslös. Det kan också inträffa att mannen är rå och brutal — en skräck för hustrun och barnen men de måste ändå uthärda med honom på grund av sitt ekonomiska beroende. Familjen hålles visserligen i yttre måtto tillsammans; men värdet av en sådan sammanhållning är mer än tvivelaktigt.

Jag tror att vi utan tvekan kunna fastlä, att familjelivets nuvarande organisation ej är tillfredsställande. Beroendet av mannen som ende familjeförsörjare skapar tvång och osäkerhet eller t. o. m. den bittraste nöd. Den alltför stora arbetsbörda, som faller på hustruns lott, hindrar hennes utveckling till en fullvärdig människa och medborgare. Den utgör ett hinder för familjelivets fördjupning och barnens vård och fostran. Och botemedlet? Jag tvekar ej ett ögonblick. Måkan — modern måste bli ekonomiskt oberoende, och tillsammans med mannen familjeförsörjare.

Jag hör bruset av kören i fjärran, som sjunger visan om upplösning och förfall och den klassiska Selma Lagerlöfs-sucken: "O forna tiders kvinnor"! Men jag ser också den tallösa skaran av trötta, utpinade och nervösa hustrur och mödrar samt bleka, undernärda, sjuka eller moraliskt defekta barn, som är en direkt följd av det nuvarande systemet.

Dock borde även vi fattiga mödrar ha rätt till en människovärdig existens. Vi kunna fordra begränsad arbetstid, att få gå till ett dukat bord och i lugn och ro intaga våra måltider tjänlig föda, snygga kläder, möjlighet att vårda vår kropp och odla vår själ, någon gång nöjen samt fria helgdagar och årlig semester. Barnen har rätt till sakkunnig och omsorgsfull vård samt förståelse och vägledning. Mannen bör vid sin hemkomst från arbetet finna vila och lugn. Hela familjen kan göra anspråk på ett snyggt och välvårdat hem. Detta allt kan aldrig vinnas åt våra små inkomsttagare med den nuvarande arbetsfördelningen. Mannens inkomster äro otillräckliga för familjens verkliga behov och hustruns arbetsbörda för tung.

Vi germanska mödrar vilja inte avstå från den underbara lycka, det innebär, att få rå om våra små under uppväxtåren. Sovjetrepublikens sätt att lösa frågan tilltalar oss utan tvivel mera: barnkrubbor och skolor, som på ett förträffligt sätt ta hand om de små under den tid, modern arbetar, och där hon kan återhämta dem efter slutat värv.

Modern bör vara självförsörjande men på

NÄR NI NÄSTA GÅNG HAR TVÄTT

Begär demonstration, ring Ö. 7328 eller Ö. 50321

låt då
tvättapparaten

LAVATOR

sköta om den

FOLKET Liv-, brand-, bil-, ansvars-,
olycksfalls-, m. fl. försäkringar

KOOPERATIONENS FÖRSÄKRINGSANSTALTER

Fonder och
säkerheter
58 milj. Kr.

SAMARBETE

Problembarn hjälpas till rätta

Ett betydelsefullt experiment i
Stockholms barnavårdsnämnd.

Ett ovanligt intressant experiment, som torde komma att påräkna en ivrig uppmärksamhet från föräldrars och pedagogers sida, har igångsatts fr. o. m. nyåret av Stockholms barnavårdsnämnd. Det är efter det amerikanska mönster varom den unga socialarbetaren Carin Colliander för några månader sedan berättade i Morgonbris efter sin studievistelse i U. S. A. och avser alltså att komma hem och skola till hjälp vid vården av s. k. problembarn. Efter ett meddelande till Stockholms folkskolor om den nystartade avdelningen på barnavårdsnämnden har redan anmälts ett tjugotal klienter och början förefaller mycket lovande. En läkare d:r Richard Eeg-Olofsson och två kvinnliga tjänstemän, fröken Colliander och fröken Wennerberg ha fått sig anförtrott att bygga upp den nya verksamhe-

ten. De två sistnämnda införskaffa i hem och skolor upplysningar om barnets liv och utveckling samt miljö. Doktor Olofsson tar del av dessa "berättelser" och utövar sedan vid sina två gånger i veckan återkommande mottagningar läkarens observationer av byråns skyddslingar. Hitintills har det mest varit fråga om antingen skygga barn eller deras motsats, de lillgamlas, påflugna barnen med den vuxnes ordförråd. I sistnämnda fall försöker man först att lugna ner dem. Men någon som helst generell behandling kan det inte bli tal om utom det att man besöker klienterna i hemmet och skolan och gör sig till deras förtrogna. Visar hemmet sig av en eller annan anledning inte lämpligt som observationsplats — föräldrarna själva kunna vara nervösa t. ex. — förflyttas barnet efter samråd med föräldrarna till en för barnet mera gynnsam miljö.

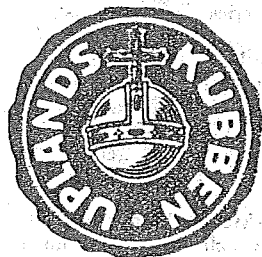
Verksamheten är ju så nystartad att man vågar inte orda mycket om den, men redan uppnådda resultat inger förhoppningen att huvudstadens barnavårdsnämnd här tagit ett för hela landet betydelsefullt initiativ.

samma gång få leva tillsammans med sina barn. Problemet måste lösas. Det finns flera lösningar men kollektivhushåll med barnavård synes mig vara den bästa. Denna form är ej alldeles oprovad. Den har sedan länge i mindre skala praktiserats i utlandet och i enstaka fall även hos oss. Den har stora förutsättningar för att kunna hjälpa familjer med små inkomster till en högre levnadsstandard. Kostnaden för de många små köken med utrustning bortfaller. Priset på matvaror reduceras högst betydligt vid partiinköp. En hel del arbetskraft sparas vid matlagning i större skala och med tekniska hjälpmedel. Istället skulle man kunna hålla sig med bättre och

förstklassigt lagad föda och sakkunnig och omsorgsfull barnavård. Arkitekt Wallanders farhågor för, att bandet mellan föräldrar och barn skulle slitas, om även modern ägnade sig åt förvärvsarbete, är fullkomligt ogrundade. Se hur innerligt hängivna sin far barn kunna vara, fastän han vistas borta från hemmet sin mesta tid. I de förmögnare hemmen äro barnen mest lämnade åt tjänarnas omsorg och sällskap. Men jag kan försäkra, att inte ens där saknas de traditionella "tankarna" och "minnena" vid föräldrarnas gravar. Barns kärlek och förtroende vinner man icke blott genom att ständigt vara tillsammans med dem.

Smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsosamt, näringsrikt och hållbart bevarar det sin goda smak till sista skivan.

UPLANDSKUBBEN A.-B.
Stockholm - K. 353 70 o. K. 353 80

Obs! Undvik efterapningar —

begär Uplandskubben.

Det kapitalistiska sagolandet

(Forts. fr. sid. 13.)

perspektiv som en vanlig människa har som står med fötterna på jorden? Är inte en arbetares liv minst lika spännande och romantiskt som någon borgares? Finns det inte ett oerhört dramatiskt stoff i fackföreningsstrider och arbetskonflikter?

Det intressantaste man kan läsa lär ju som bekant vara ens eget namn i tryck. Hur skulle det vara att få se ett stycke av sitt eget liv på film? Konstnärligt bearbetat, stiliserat om man så vill. Under det dagliga slitet och släpet, strejker, arbetslöshet, penningbrist skymmes de stora målen och möjligheterna säkert undan för mängden. Kunde inte filmen hjälpa oss att minnas dem, lyfta oss ut ur vardagen till ett socialismens sagoland, men i olikhet med kapitalismens ett sagoland, som kan bli verklighet?

Är det möjligt? frågar man sig. Filmen har ju bakom sig stora kapitalistiska intressen, kan man vänta en socialistisk filmproduktion från det hållet?

Men frågan är: vem har makten — filmproducenten eller publiken? Den senare eller hur? Vad kan en filmproducent göra om inte publiken vill se hans filmer? Och arbetarklassen är en stor del av publiken om inte den största... Men den reagerar inte, den sväljer snällt de kapitalistiska filmerna och med dem de kapitalistiska idealen, förgiftas och förborgerligas utan att märka det. Kunna inte arbetarna begära andra filmer? O, publik, känn din makt...
Barbro LINDER

Inte heller skulle den större möjligheten till förvärvsarbete för gifta kvinnor behöva öka de arbetslösas antal. Dels är någon massinvasion av dem på arbetsmarknaden icke att befara, då de, som sakna yrkesutbildning, ha små utsikter att erhålla lönande anställning. Det bleve väl mest redan självförsörjande kvinnor, som behölle sina platser efter giftermålet. Dels ökade hustruns inkomster i avsevärd grad familjens köpkraft, vilket i sin tur återverkar på industri och arbetstillgång. Här gäller det ju att skaffa familjen och i synnerhet hustrun bättre existensvillkor icke att åt samhället utvinna ökad arbetskraft. Man blir för resten tvungen att förr eller senare avskaffa arbetslösheten — följden av det kapitalistiska profitsystemet. Givetvis vore det statens och kommunens skyldighet att räcka kollektivhushållen en hjälpande hand — barnens vård och fostran är ju ett viktigt samhällsintresse — men något sådant kan man knappt vänta, förrän saken slagit igenom. Början, som ju alltid är svår, måste nog göras helt privat. Hur den kommer att lyckas beror huvudsakligen på dugligheten hos de personer, som skola leda och sköta företagen. Alltid blir man tvungen att betala lärpenar. Men man har allt skäl att väl planlägga och organisera det första försöket, ty det finns ingen bättre propaganda för en sak än att lyckas med densamma. Maja FELDHOF